

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **E. R. L.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 5. 2018, č. j. OAM-901/ZA-ZA11-VL11-2017, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 11. 2020, č. j. 2 Az 33/2018 - 36,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 11. 2020, č. j. 2 Az 33/2018 - 36,
se zrušuje a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 10. 5. 2018, č. j. OAM-901/ZA-ZA11-VL11-2017 (dále jen „napadené rozhodnutí“), nebyla žalobkyni udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Rozhodnutí žalovaného napadla žalobkyně u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) žalobou, jíž se domáhala jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Obecně namítala, že žalovaný v řízení porušil § 2 odst. 1, § 3, § 50 odst. 2 až 4, § 52 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále „správní řád“). Tvrdila, že jí měl být udělen humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, a to z důvodu jejího vyššího věku a špatného zdravotního stavu, případně doplňková ochrana podle § 14a zákona o azylu (s ohledem na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), neboť jí v zemi původu hrozí podstatné zhoršení zdravotního stavu z

důvodu absence zdravotní péče. Uvedla, že má problémy s vysokým krevním tlakem a zlomené koleno vyžadující operaci. Žalovanému vytýkala, že nezohlednil závěry rozsudku Velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ze dne 13. 12. 2016 ve věci *Paposhvili v. Belgie*, stížnost č. 41738/10. Její zdravotní stav se totiž zhoršuje a na Kubě se nemůže efektivně léčit; nadto tam nemají dostatek léčiv (především na bolest). Její nucené vycestování by představovalo porušení mezinárodních závazků České republiky ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu v návaznosti na čl. 8 Úmluvy; je jí téměř 60 let, na území České republiky pobývá její syn a vnouče, líbí se jí zde a realizuje tu svůj soukromý a rodinný život.

Rozsudek městského soudu

[3] Městský soud rozsudkem ze dne 13. 11. 2020, č. j. 2 Az 33/2018 - 36 (dále jen „napadený rozsudek“), rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Po zevrubném shrnutí průběhu správního řízení, zjištěného skutkového stavu (plynouce ze správního spisu) a nosných důvodů napadeného rozhodnutí konstatoval, že závěry žalovaného, v rozsahu neudělení humanitárního azylu a doplňkové ochrany z důvodu špatného zdravotního stavu žalobkyně, nemají oporu ve správním spise. Z něj i z odůvodnění rozhodnutí dle soudu jednoznačně vyplývá, že žalobkyně opakovaně upozorňovala na své zdravotní problémy, stejně jako že informovala žalovaného o tom, že se její zdravotní stav zhoršuje a je závislá na svém synovi. Žalovaný se však, i přes tyto indicie naznačující nutnost zabývat se dostupností a možnostmi zdravotní péče na Kubě, spokojil s tím, že jí již v minulosti na Kubě byla potřebná lékařská péče poskytnuta a nezbytné léky si mohla uhradit, z čehož dovodil, že tomu tak bude i do budoucna. V podkladech rozhodnutí však dle soudu není založena žádná zpráva, ze které by takový závěr vyplýval; zcela absentuje jakýkoliv materiál mapující zdravotní systém, dostupnost lékařské péče a léčiv na Kubě. Městský soud proto naznal, že nemohl řádným způsobem přezkoumat závěry žalovaného ohledně nenaplnění důvodů pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu (zda žalobkyni skutečně nehrozí vážná újma v souvislosti s jejím zdravotním stavem a zda může získat potřebnou léčbu ve své vlasti), stejně tak ani to, zda nedošlo ze strany žalovaného ke zneužití správního uvážení při posuzování důvodnosti udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu. Poukázal také na rozsudek ESLP ve věci *Paposhvili vs. Belgie*, v němž byla stanovena kritéria, která je nutno při posuzování aktivace čl. 3 Úmluvy vzít v potaz u vážně nemocných osob, u nichž závažné důvody zakládají domněnku, že ačkoliv nejsou v bezprostředním ohrožení života, nedostatek vhodné péče či přístupu k ní v zemi původu představuje riziko skutečného nebezpečí vážného, rychlého a nevratného zhoršení jejich zdravotního stavu, vedoucí k intenzivnímu utrpení nebo výraznému snížení předpokládané délky života. Soud dospěl k závěru, že nemůže přezkoumat ani to, zda by nucené vycestování žalobkyně nepředstavovalo porušení mezinárodních závazků České republiky ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu v návaznosti na čl. 8 Úmluvy.

[4] Uzavřel tedy, že doposud zjištěný skutkový stav vyžaduje zásadní doplnění, pročež napadené rozhodnutí zrušil. Žalovaného zavázal, aby v dalším řízení na základě nově opatřených podkladů řádně zjistil možnost přístupu žalobkyně ke zdravotní péči na Kubě, zejména pak dostupnost léčby jejich konkrétních zdravotních problémů (vč. léků), a následně přezkoumatelným způsobem zhodnotil, zda se u ní nejedná z důvodu věku a

pokračování

zdravotního stavu o případ hodný zvláštního zřetele odůvodňující udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, či jí z téhož důvodu nehrozí nebezpečí vážné újmy, které by odůvodňovalo udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Dále požadoval, aby žalovaný ve světle nově zjištěných skutečností posoudil, zda vycestování žalobkyně nebude představovat porušení mezinárodních závazků České republiky ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu v návaznosti na čl. 8 Úmluvy.

II. Kasační stížnost žalovaného

[5] Proti rozsudku městského soudu podal žalovaný (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, ve které navrhl jej zrušit a věc městskému soudu vrátit k dalšímu řízení. Poukazuje na to, že žalobkyně se ani nepokusila zajistit si legální oprávnění k pobytu v České republice v režimu zákona o pobytu cizinců, když bez jakéhokoli vysvětlení tvrdila, že jinou možnost než požádat o mezinárodní ochranu neměla. Zdůrazňuje, že žalobkyně tak učinila v říjnu 2017 po téměř třech týdnech svého druhého pobytu v České republice, přestože tak mohla učinit již v průběhu svého předcházejícího pobytu (poprvé zde byla již od listopadu 2015 do ledna 2016 na krátkodobé vízum); objektivně jí v tom nic nebránilo, přičemž její zdravotní stav a ekonomická situace, na které odkazuje v nyní řešené žádosti, byly již tehdy víceméně totožné. Z výpovědí žalobkyně vyplynulo, že zmíněnými zdravotními problémy (včetně následků zlomeniny kolene) trpí již téměř dvanáct let, přičemž mezi jejím prvním a druhým příjezdem do České republiky u ní nedošlo k významnému progresu těchto onemocnění. Její zdravotní komplikace začaly, když spadla a zlomila si koleno, následně začala mít vysoký krevní tlak; užívá léky na tlak, odvodnění, proti točení hlavy a na bolest kvůli zlomenému kolenu. V průběhu správního řízení žalobkyně ke svému zdravotnímu stavu nedoložila naprosto žádné lékařské zprávy (natož aby vypovídaly o jakkoli závažném zdravotním stavu); navíc jednoznačně potvrdila, že jí na Kubě vždy byla poskytnuta potřebná lékařská péče, a to dokonce v rámci systému bezplatné zdravotní péče, i když léky si musela platit sama. Stěžovatel je proto přesvědčen, že ve vztahu ke zdravotnímu stavu žalobkyně správně dospěl k závěru, že neexistují žádné objektivní důvody, proč by se nemohla do své vlasti vrátit. Poukazuje taktéž na to, že žalobkyně prezentovala své zdravotní potíže v průběhu správního řízení odlišně od toho, jak je „poopravila“ v žalobě; je to přitom právě žadatel o udělení mezinárodní ochrany, který musí již v průběhu správního řízení uvést veškeré relevantní důvody, na základě kterých poté správní orgán jeho žádost posuzuje. Je pravdou, že žalobkyně sice konstantně tvrdila jisté zdravotní problémy, jejichž původ sahá do dlouhé minulosti (až v žalobě jim přidala důrazu a naléhavosti), ovšem stejně tak uváděla, že jí na Kubě vždy byla poskytnuta potřebná lékařská péče.

[6] Z hlediska mezinárodní ochrany je přitom relevantní pouze takové onemocnění žadatele, které je akutní a velmi závažné, jestliže nelze předpokládat, že by vzhledem k úrovni a dostupnosti zdravotní péče mohlo být v potřebném standardu léčeno v zemi původu. Nejsou-li tyto mimořádné okolnosti naplněny, není povinností státu zmírňovat rozdíly v úrovni zdravotních systémů v zemi původu a zemi, kde se žadatel uchází o mezinárodní ochranu, (k tomu odkázal na rozsudek NSS ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014 – 27). Připouští, že doplňková ochrana by mohla být dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu udělena z důvodu nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu žadatele; zdravotní stav žalobkyně však nenaplnuje požadavky rozsudku ESLP ve věci *Paposhvili vs. Belgie*. Ten se týkal cizince, u něhož bylo diagnostikováno několik vážných onemocnění (chronická lymfatická leukémie, plicní tuberkulóza, hepatitida typu C a jaterní fibróza); jeho zdravotní stav se přitom během podstupování chemoterapie neustále zhoršoval, pročež u něj byla plánována transplantace kmenových buněk; lékaři přitom konstatovali, že přerušení léčby by vedlo k jeho smrti. Stěžovatel připouští, že ESLP nově za okolnosti, jež by mohly bránit návratu cizince do země původu, označil i situaci těžké nemoci, ve které byly prokázány závažné skutečnosti vedoucí k závěru, že tento cizinec sice není v bezprostředním nebezpečí smrti, ale čelil by po vyhoštění kvůli

pokračování

nedostatečné léčbě v přijímající zemi reálné hrozbě vážného, rychlého a nenávratného zhoršení zdravotního stavu, které by vedlo k silným útrapám nebo značnému zkrácení délky života. Zdravotní stav žalobkyně však požadavky tohoto standardu nenaplnjuje. Léčba jejích zdravotních potíží (aktuálně ani nezbytně nijak vysoce specializovaná) je dle stěžovatele v Kubánské republice dostupná. To potvrdila sama žalobkyně, když uvedla, že jí byla na Kubě dlouhodobě poskytována potřebná lékařská péče; nevznesla přitom žádné tvrzení (natož aby jej jakkoli podložila), že by tomu tak snad nemělo být i v budoucnu. Výtku městského soudu, že neobstaral podklady o dostupnosti zdravotní péče v Kubánské republice, tedy považuje stěžovatel za nesprávnou a nezákonnou; odkázal na usnesení NSS ze dne 2. 8. 2018, č. j. 6 Azs 98/2018 – 22, a rozsudek ze dne 9. 9. 2020, č. j. 8 Azs 339/2019 – 55. Nedostatek relevantních tvrzení žadatele přitom nemůže suplovat správní orgán ani soud. Stěžovatel má toliko posuzovat zdravotní stav žadatele o doplňkovou ochranu z humanitárních důvodů na základě lékařských zpráv, které mu předloží samotný žadatel, a to s cílem zjistit, zda jde o výjimečný případ.

[7] Stěžovatel rovněž brojí proti tomu, že byl zavázán, aby znova posoudil, zda vycestování žalobkyně nebude představovat porušení mezinárodních závazků České republiky ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu; žalobkyně dle něj netvrdila žádné výjimečné okolnosti svého rodinného života. Rozporuje její tvrzení, že by v případě návratu do země původu zůstala sama a že jí může pomoci pouze syn žijící v České republice; sama uvedla, že na Kubě žije její dcera, u níž dokonce pobývala půl roku před svým definitivním odjezdem z vlasti, a také tam má čtyři vnoučata. K osobě svého syna sdělila, že během jejího pobytu na Kubě jí nijak finančně nevypomáhal; její tvrzení, že je na synovi v současné době zcela závislá, považuje proto stěžovatel za naprosto účelové. Připomíná, že čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu osob, které nejsou jeho státními příslušníky, ohledně země jejich společného pobytu; podmínky pro použití tzv. extraterritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy jsou velmi přísné a tyto výjimečné okolnosti rozhodně nebyly v případě žalobkyně dány. Nadto je přesvědčen, že se (v rozsahu žalobkyní poskytnutých informací) danou otázkou dostatečně zabýval; poukázal na rozsudky NSS ze dne 8. 1. 2009, č. j. 2 Azs 66/2008 – 52, či ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71.

[8] Žalobkyně se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen zaměstnancem naplňujícím podmínky § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou splněny i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[10] Před přistoupením k meritu věci, tj. posouzení důvodnosti kasační stížnosti, se Nejvyšší správní soud musel nejdříve zabývat otázkou její přijatelnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že jestliže kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[11] Kasační stížnost podanou žalovaným správním orgánem lze považovat za přijatelnou, pokud by bylo shledáno zásadní pochybení krajského soudu při výkladu hmotného nebo procesního práva, případně pokud by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, ze dne 16. 10. 2012, č. j. 8 Azs 17/2012 - 37, ze dne 29. 11. 2016, č. j. 7 Azs 231/2016 - 55, ze dne 8. 3. 2018, č. j. 9 Azs 435/2017 - 24, ze dne 12. 12. 2019, č. j. 7 Azs 219/2019 - 32). V projednávaném případě přitom Nejvyšší správní soud (z důvodů níže rozebraných) dospěl k závěru, že se městský soud dopustil zásadního pochybení při výkladu hmotného práva (resp. se odchýlil od ustálené judikatury), pročez je dán důvod k věcnému přezkumu napadeného rozsudku.

[12] Kasační stížnost je proto přijatelná ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s.

[13] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Stěžovatel tvrdí napadení rozsudku městského soudu z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., fakticky však uplatňuje pouze důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[14] Kasační stížnost je důvodná.

[15] Podstatou sporu v přezkoumávané věci je, zdali s ohledem na okolnosti konkrétního případu (v průběhu správního řízení učiněná tvrzení žalobkyně) stěžovatel dostatečně zjistil skutkový stav, resp. jestli byl za takové situace povinen si pro své rozhodnutí zajistit podklady (zprávy) popisující úroveň zdravotní péče na Kubě, možnosti žalobkyně přístupu k ní a dostupnost jí vyžadované léčby, včetně léků.

[16] Nejvyšší správní soud považuje za nezbytné nejprve stručně shrnout tvrzení žalobkyně učiněná v řízení před stěžovatelem. V rámci poskytnutí údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 1. 11. 2017 jako důvod své žádosti uvedla, že po (předcházející) návštěvě České republiky zjistila, že ji propustili z práce; je nemocná (bolí ji koleno), musela prodat dům, aby měla z čeho žít, je bez peněz a podpory; syn ji pozval do České republiky. O mezinárodní ochranu žádá, protože je sama, nemocná a stará, nezbyvá jí než umřít, protože život je tvrdý. Ke svému zdravotnímu stavu sdělila, že užívá léky na vysoký tlak a na odvodnění, aby se jí netočila hlava, a také na bolest kvůli zlomenému kolenu; je alergická na chlad a změnu počasí. V rámci pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 1. 11. 2017 žalobkyně uvedla, že o mezinárodní ochranu nepožádala již při svém předcházejícím pobytu na území České republiky proto, že syn zde neměl stálou práci, musela zpět na Kubu se podívat na příbuzné; vždy však chtěla zůstat v České republice, protože „*tento stát má vyhlídky do budoucna*“. K důvodu, proč žádá o mezinárodní ochranu, sdělila: „*Já tady chci zůstat, jaký jiný způsob bych mohla zvolit, abych tu mohla zůstat.*“ Na Kubě má dceru a 4 vnuky. Od její předcházející návštěvy České republiky se změnilo (toliko) to, že zažila kulturní šok, neboť srovnání mezi Českou republikou a Kubou ji ohromilo, navíc ztratila práci. Jako důvod druhého odjezdu z Kuby uvedla, že to byla samo sebou ztráta zaměstnání, ale měla i další motivaci – chtěla žít v České republice, protože na Kubě je těžký a tvrdý život, jsou tam ekonomické problémy a nízké platy, vše je drahé a nejsou dostatečné zdroje příjmů; je sama a nemocná. Její

pokračování

zdravotní potíže nastaly na Kubě, když spadla a zlomila si koleno, potom začala mít vysoký tlak, což bylo asi před 9 – 10 lety; lékařská péče je na Kubě bezplatná, ale musela si platit léky. Syn jí doposavad nijak finančně nepomáhal; o práci přišla v lednu 2016, následně bydlela u dcery, již pomáhala (pracovně) prát a žehlit, odcestovala pak až v říjnu 2017. Na Kubu by se nechtěla vrátit, ani kdyby tam našla zaměstnání, protože „*už to tam není ono, se systémem, ekonomikou je to tam špatné*“; vrátila by se leda, kdyby se změnil systém a vláda. Během pohovoru nepředložila žádné doklady, dokumenty ani jiné materiály. V rámci seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí dne 21. 2. 2018 k návrhu na doplnění podkladů pro rozhodnutí uvedla, že její zdravotní problémy jsou čím dál horší; jako další skutečnost nebo novou informaci, kterou by měl vzít stěžovatel v úvahu, zopakovala, že je plně závislá na svém synovi, který žije v České republice.

[17] Stěžovatel jako podklady pro vydání rozhodnutí shromáždil následující dokumenty: Výroční zprávu Human Rights Watch 2018 – Kuba ze dne 18. 1. 2018, Výroční zprávu Amnesty International 2017 – Kuba ze dne 22. 2. 2017, Zprávu Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických ze dne 3. 3. 2017 o dodržování lidských práv na Kubě v roce 2016, Úřední věstník Ministerstva spravedlnosti Kubánské republiky ze dne 16. 10. 2012 - Zákon o migraci ze dne 20. 9. 1976 v novelizovaném znění, Konzulární informaci Velvyslanectví Kubánské republiky v České republice ze dne 14. 11. 2016 – Konzulární služby pro kubánské občany, Informaci MZV ČR ze dne 15. 3. 2017, č. j. 91328/2017-LPTP. Je přitom pravdou, že žádný z těchto podkladů se výslovně nezabývá zdravotní péčí na Kubě, její kvalitou, dostupností, bezplatností či dodávkami léčiv.

[18] Z judikatury ESLP i NSS plyne, že ve velmi výjimečných případech lze vzhledem k závažným humanitárním důvodům dojít k závěru, že povinnost žadatele o mezinárodní ochranu vycestovat do země původu by mohla vést k porušení čl. 3 Úmluvy. Původní judikatura vztahující se k otázce doplňkové ochrany z humanitárních důvodů stanovila velmi přísné podmínky pro její udělení. Žadatel o mezinárodní ochranu se musel ocitát takřka na pokraji smrti (např. AIDS v terminálním stadiu). Tento velmi přísný standard, zastávaný ESLP v rozsudcích ze dne 2. 5. 1997 ve věci *D. proti Spojenému království*, stížnost č. 30240/96, a ze dne 27. 5. 2008 ve věci *N. proti Spojenému království*, stížnost č. 26565/05, soud zmírnil v rozsudku ve věci *P. vs. Belgie*. Setrval na tom, že institut doplňkové ochrany ze zdravotních důvodů musí zůstat vyhrazen pro velmi výjimečné případy, nikoliv však jen pro ty, v nichž je žadatel v době podání žádosti bezprostředně ohrožen na životě. Podle daného rozsudku půjde i o případy vážně nemocných osob, „*u nichž se lze ze závažných důvodů domnívat, že v přijímající zemi by nedostatek vhodné péče či přístupu k ní představoval skutečné riziko, že se zdravotní stav nemocné osoby vážně, rychle a nevratně zhorší, a to by vedlo k intenzivnímu utrpení této osoby nebo k výraznému snížení předpokládané délky jejího života*“ (bod 183 rozsudku ve věci *P. vs. Belgie*).

[19] V usnesení ze dne 2. 8. 2018, č. j. 6 Azs 98/2018 – 22, Nejvyšší správní soud shrnul, že „*z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že nižší úroveň zdravotnictví v zemi původu bez přistoupení dalších okolností nemůže založit důvod pro udělení azylu* (srov. rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 3 Azs 226/2005 – 68, nebo ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 – 69). Nelze vyloučit, aby doplňková ochrana byla udělena žadateli o mezinárodní ochranu, který trpí závažnou nemocí, i z důvodů nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu, tato by ovšem musela dosahovat úrovně označitelné za mučení

nebo nelidské či ponižující zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2009, č. j. 6 Azs 34/2009 – 89]. Evropský soud pro lidská práva v rozsudku ze dne 13. 12. 2016, P. proti Belgii, stížnost č. 41738/10, do určité míry zmírnil dříve vyžadovaný práh pro aktivaci čl. 3 Úmluvy v případě tzv. „zdravotních případů. (...) Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že nadále však platí, že pro aktivaci čl. 3 Úmluvy se musí jednat o velmi výjimečné případy.“ V usnesení NSS ze dne 15. 12. 2016, č. j. 2 Azs 259/2016 - 18, pak konstatoval, že „omezené prostředky stěžovatelky na zaplacení nákladné zdravotní péče nelze vykládat jako mučení ani nelidské či ponižující zacházení ze strany domovského státu“.

[20] V rozsudku ze dne 2. 7. 2020, č. j. 10 Azs 437/2019 – 83, Nejvyšší správní soud vyslovil: „Pro rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany ze zdravotních důvodů jsou stěžejní tyto podklady a informace: 1) ty, které se týkají zdravotního stavu žadatele, a 2) ty o kvalitě a dostupnosti zdravotní péče a léků v zemi, kam by musel žadatel vycestovat. Z judikatury ESLP plyne, že je na žadateli, aby předložil důkazy pro to, že by mu v zemi původu hrozila vážná újma, neboť by se mu tam nedostalo vhodné zdravotní péče odpovídající jeho vážnému zdravotnímu stavu (srov. bod 186 rozsudku P.). Informace o svém zdravotním stavu musí poskytnout žadatel v takové kvalitě, aby z nich bylo možné učinit závěr o tom, v jak závažném stavu se žadatel nachází a jaké riziko by pro něj představovaly samotná cesta do země původu i následné setrvání v ní. Na žalovaném je, aby tyto důkazy řádně posoudil a potvrdil, či rozptýlil žadatelovy obavy, že se jeho zdravotní stav zásadně zhorší, tím, že si obstará dostatek informací o dostupnosti zdravotní péče v žadatelově zemi původu (obdobně bod 187 rozsudku P.). [...] Ze zákona o azylu ani z judikatury nevyplývá žádný konkrétní postup při posuzování zdravotního stavu žadatele ani to, jaké prostředky by měl žalovaný k jeho posouzení použít. (...) Úkolem žalovaného je vzít v potaz lékařské zprávy a další informace o zdravotním stavu žadatele a pochopit jejich smysl tak, aby byl schopen konstatovat, nakolik závažný žadatelův zdravotní stav je – nikoliv tak, aby byl schopen popsat biologickou či fyziologickou podstatu žadatelových problémů. To, zda si žalovaný vyžádá znalecký posudek k posouzení obsahu lékařských zpráv, je na jeho uvážení. (...) Je však třeba si uvědomit, že smyslem posouzení žadatelova zdravotního stavu je zjistit, zda žadatelův případ patří mezi výjimečné případy, v nichž žadateli hrozí při návratu do země původu vážná újma kvůli možnému zásadnímu zhoršení jeho již špatného zdravotního stavu. K tomu není vždy zapotřebí detailní lékařský rozbor předložené lékařské dokumentace, přestože žalovaný pochopitelně nemůže všem dílčím informacím o žadatelově zdravotním stavu zcela rozumět. Podstatné je, aby žalovaný nakonec dospěl k závěru, zda se jedná o jeden z výjimečných případů, v nichž hrozí porušení čl. 3 Úmluvy.“ V daném případě konkrétně naznal, že „stěžovatelčiny zdravotní problémy nejsou takové povahy, že by vyžadovaly neodkladný zákrok či dlouhodobější hospitalizaci, že by vyvolávaly neustálou obavu o stěžovatelčin život či o to, že se její stav rázem zhorší. Její problémy se nejevily neřešitelné ani se s nimi nepojila závislost na českém zdravotním systému. Z lékařských zpráv také plyne, že stěžovatelčin zdravotní stav není dobrý již delší dobu, ale že se významněji nemění. Lékaři ve zprávách rovněž neupozornili na žádné konkrétní riziko zhoršení jejího zdravotního stavu (jak to učinili například v případě rozsudku NSS ze dne 30. 5. 2019, č. j. 7 Azs 435/2018 – 32). Jakkoliv je zdravotní stav stěžovatelky neuspokojivý, lze i bez znaleckého posudku z lékařských zpráv a stěžovatelčiných výpovědí rozpoznat, že se nejedná o tak závažný případ jako ve věci P. V něm žadatel trpěl akutní leukémií a bez transplantace, které by se mu v Gruzii nedostalo, bylo zhoršení jeho zdravotního stavu takřka nevyhnutelné. Se stěžovatelčinými problémy, které nejsou tak závažné povahy, si navíc

pokračování

arménský zdravotní systém podle informací žalovaného umí poradit (byť zajisté není dokonalý).“

[21] V rozsudku ze dne 9. 9. 2020, č. j. 8 Azs 339/2019 – 55, pak Nejvyšší správní soud zopakoval, že „podle ustálené judikatury je primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany samotný žadatel a z obsahu jeho žádosti se pak v následujících fázích vychází. Žadatel je tím, kdo v řízení ve věci mezinárodní ochrany nese břemeno tvrzení, a jeho žádost je posuzována z hlediska skutečností, které označí jako důvody k jejímu podání (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48, a ze dne 19. 1. 2017, č. j. 2 Azs 272/2016 - 47, nebo rozsudek ze dne 26. 10. 2016, č. j. 1 Azs 214/2016 - 32). V průběhu řízení o udělení azylu musí žadatel uvést veškeré relevantní důvody, na základě kterých poté správní orgán jeho žádost posoudí (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2016, č. j. 7 Azs 78/2016 - 23).“

[22] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že žalobkyně v řízení před stěžovatelem sice zmínila určité své zdravotní komplikace (především dlouhodobé bolesti kolene po dřívějším úrazu, vysoký krevní tlak), ovšem z kontextu všech jejích výpovědí (srov. odst. [16] tohoto rozhodnutí) je zřejmé, že se zdaleka nejedná o jedinou (snad ani stěžejní) motivaci, proč žádá o mezinárodní ochranu. Z jejích tvrzení zřetelně plyne snaha získat na území České republiky pobytový titul, a to z důvodu jejích ekonomických problémů (ztráta zaměstnání, špatná situace na Kubě) a snaha o získání vyššího životního standardu (jí učiněné srovnání Kuby a České republiky). Dále je nezbytné zdůraznit, že žalobkyně v průběhu správního řízení ke svému zdravotnímu stavu sama nedoložila zcela žádné lékařské zprávy ani jiné podklady; toliko obecně, bez jakýchkoli odborných lékařských podrobností pouze uvedla, jaké zdravotní obtíže subjektivně pociťuje. Bylo přitom její povinností předložit důkazy, že by jí na Kubě hrozila vážná újma z důvodu, že by se jí tam nedostalo vhodné zdravotní péče odpovídající jejímu zdravotnímu stavu; takové informace přitom měla poskytnout v takové kvalitě, aby z nich bylo možné učinit závěr o tom, v jak závažném zdravotním stavu se nachází a jaké riziko by pro ni představovala samotná cesta do země původu i následné setrvání v ní (srov. bod 186 rozsudku *P. vs. Belgie*). Je přitom nutno přisvědčit stěžovateli, že nedostatek relevantních tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu (žalobkyně) nemůže suplovat správní orgán ani následně soud; stěžovatel má obecně pouze posuzovat, zda se jedná o velmi výjimečný případ ve smyslu rozsudku ESLP ve věci *P. vs. Belgie*, a to na základě porovnání zdravotního stavu žadatele (zdokumentovaného v jím předložených lékařských zprávách či jiných relevantních podkladech) ve vztahu ke správním orgánem zajištěným informacím o úrovni zdravotní péče v zemi jeho původu. V projednávaném případě je však již z výpovědí samotné žalobkyně zjevné, že jí popsany (nikoliv doložené) zdravotní stav zjevně nemůže naplňovat standard formulovaný v rozsudku *P. vs. Belgie*, který je vyžadován pro to, aby kvůli jejímu zdravotnímu stavu v zemi původu z důvodu nedostatečného standardu zdravotní péče existovala pro ni hrozba úrovně označitelné za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Jakkoli Nejvyšší správní soud nechce bagatelizovat zdravotní obtíže žalobkyně, rozhodně nejsou takové povahy, že by nutně vyžadovaly neodkladný zákrok či dlouhodobější hospitalizaci, vyvolávaly neustálou obavu o její život či o to, že se její stav rázem zhorší (srov. rozsudek NSS ze dne 2. 7. 2020, č. j. 10 Azs 437/2019 – 83). Již samotná obecná povaha jejích obtíží je nezávažná a běžná – jde o zcela obvyklé ortopedické a srdeční problémy nikoli vzácné

u osob věku stěžovatelky. Žalobkyně má dle svých vlastních slov potíže s kolenem od okamžiku úrazu, který se stal asi před 9 – 10 lety; jedná se tedy o zdravotní indispozici dlouhodobého charakteru, s níž až doposud zvládala (zajisté s určitými obtížemi) v zemi původu žít a (do ledna 2016) dokonce pracovat. Byť žalobkyně uvedla, že se její zdravotní stav stále zhoršuje, nesdělila v tomto žádné podrobnosti, natož aby je jakkoli důkazně podložila; ostatně v určité míře je s přibývajícím věkem zhoršující se zdravotní stav zcela přirozenou skutečností. Její zdravotní kondice přitom není dle jejích tvrzení dobrá již delší dobu, ovšem není prokázáno, že by se výrazněji měnila, resp. není dáno žádné konkrétní důvodné riziko náhlého a vskutku vážného zhoršení jejího zdravotního stavu (opět srov. rozsudek NSS ze dne 2. 7. 2020, č. j. 10 Azs 437/2019 – 83). Situace žalobkyně je tedy diametrálně odlišná od žadatele o mezinárodní ochranu právě ve věci *P. vs. Belgie*, který trpěl chronickou lymfatickou leukémií, plicní tuberkulózou, hepatitidou typu C a jaterní fibrózou. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že v nyní řešené věci je již jen z povahy žalobkyní tvrzeného zdravotního stavu bez dalšího zřejmé, že tento nemůže být důvodem udělení doplňkové ochrany ve smyslu rozsudku *P. vs. Belgie*. Nadto je třeba poukázat na to, že žalobkyně v řízení před stěžovatelem opakovaně potvrdila, že jí na Kubě vždy byla poskytnuta potřebná lékařská péče, a to dokonce v rámci systému bezplatné zdravotní péče, i když léky si musela platit sama. Lze přitom přisvědčit stěžovateli, že skutečně není dán žádný racionální důvod se domnívat (žalobkyně ostatně ani nic takového netvrdí), že by jí teď najednou měla být odepřena doposud na Kubě posledních deset let poskytovaná zdravotní péče. V této konkrétní situaci by proto bylo nadbytečné, aby stěžovatel v rámci zjišťování skutkového stavu věci činil podkladem svého rozhodnutí dokumenty zevrubně pojednávající o poskytování zdravotní péče na Kubě. Závěr, že se v případě žalobkyně nejedná o zcela ojedinělý a výjimečný případ, v němž by byl zdravotní stav cizince důvodem pro udělení doplňkové ochrany (resp. její neudělení porušením čl. 3 Úmluvy), bylo možné učinit pouze na základě jejích tvrzení.

[23] Vzhledem k povaze tvrzených zdravotních komplikací žalobkyně (z nichž je zjevné, že se nejedná o případ zásadně závažného onemocnění), s ohledem na její tvrzení (péče jí na Kubě byla v minulosti běžně poskytována) i s ohledem na to, že žádné zjevné zhoršení standardu této péče v poslední době z obecných zpráv o situaci v zemi původu ani z jiných dostupných informací o Kubě zjevně neplyne, nebylo v projednávané věci nezbytné se zabývat úrovní zdravotní péče v zemi původu. Nejvyšší správní soud proto s ohledem na výše uvedené naznal, že stěžovatel nepochybil, pokud si neobstaral konkrétně podklady týkající se zdravotní péče na Kubě (její úrovně, dostupnosti a kvality) a pouze na základě tvrzení žalobkyně dospěl k závěru, že jí není na místě z důvodů jejích zdravotních obtíží udělit mezinárodní ochranu, a to jak humanitární azyl dle § 14 zákona o azylu, tak doplňkovou ochranu dle § 14a odst. 2 písm. b) či d) zákona o azylu. Městský soud tedy pochybil, když stěžovateli absenci těchto podkladů vytknul a naznal, že bez nich nelze napadené rozhodnutí přezkoumat; s ohledem na toto nesprávné právní posouzení věci Nejvyšší správní soud shledal podanou kasační stížnost důvodnou.

[24] Nad rámec uplatněných kasačních důvodů Nejvyšší správní soud konstatuje, že nepřehlédl pochybení ve výroku napadeného rozsudku. Ačkoliv městský soud přezkoumával rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 5. 2018, č. j. OAM-901/ZA-ZA11-VL11-2017, ve výroku uvedl, že zrušuje rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 5. 2018, č. j. OAM-901/ZA-ZA11-VL11-2016. V kontextu s odůvodněním rozsudku je však zřejmé,

pokračování

že se jedná o písařskou chybu, nikoliv o zrušení jiného rozhodnutí. Tato chyba by byla opravitelná postupem podle § 54 odst. 4 s. ř. s., což ovšem s ohledem na zrušení rozsudku již není třeba.

IV. Závěr a náhrada nákladů řízení

[25] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, pročež zrušil napadený rozsudek a vrátil věc městskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.), v němž bude vázán právním názorem, jež Nejvyšší správní soud vyslovil v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). O věci rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[26] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v dalším řízení (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. dubna 2021

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu